

The results of evaluation of HCC of Ukraine which was carried out by the author's technique at various economic levels and supplemented with sociological polls at the enterprises allow to determine:

- negative tendencies in development and use of HC and unequal opportunities of the population in forming HC competitive qualities concerning health, education, professional development and getting the worthy income;
- crisis of partners social responsibility for development of HC and support its competitive qualities;
- urgent need for the managed innovative changes in development and use of human capital in Ukraine; need of directional social innovations for support of HCC of less competitive employees, – youth, women, elderly.

1. Грішнова О.А. Молоді спеціалісти на ринку праці: проблеми конкурентоспроможності та працевлаштування / О.А. Грішнова, А.Є. Самарцева // Соціально-трудові відносини: теорія та практика : зб. наук. пр. – 2012. – № 1 (3). – С. 28–35.
2. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление / Р.А. Фатхутдинов. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 312 с.
3. Хафизова Г.С. Развитие инновационности и конкурентоспособности человеческого капитала / Г.С. Хафизова // Креативная экономика. – 2012. – № 1 (61). – С. 72–82.
4. Ратніков Д.Г. Методика оцінки рівня конкурентоспроможності робочої сили / Д.Г. Ратніков // Україна: аспекти праці. – 2006. – № 1. – С. 8–12.
5. Semykina A. Human capital competitiveness and methods of its estimation/ A. Semykina // Демографія та соціальна економіка. – 2014. – № 2 (22). – С. 219–230.

Семикіна М.В.,

Кіровоградський національний технічний університет

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ І СОЦІАЛЬНИЙ ОПТИМІЗМ УКРАЇНЦІВ

Світова практика засвідчує, що якість життя населення і соціальний оптимізм нації зумовлюється не стільки умовами сталого економічного розвитку, скільки побудовою адекватної соціальної політики держави. Соціально відповідальна політика держави не допускає надвисокої диференціації у доходах, орієнтована на ефективну зайнятість і соціальний захист. Довіра і згуртованість нації слугує, у свою чергу, важливим соціальним ресурсом зростання ВВП, утвердження кращих соціальних стандартів життя.

Наукове підґрунтя сучасних уявлень про якість життя сформовано переважно працями західних вчених (А. Пігу, Дж. Гелбрейт, Ф. Роджерс, Дж. Форестер, А. Сен, Е. Тоффлер, Л. Туроу, Махбуб уль Хак, Т. Шульц тощо). В Україні проблематиці якості життя присвятили свої праці В. Антонюк, С. Бандур, Д. Богиня, В. Геєць, В. Онікієнко, А. Колот, Е. Лібанова, Л. Лісогор, В. Мандибура, Л. Ткаченко, Л. Черенько та ін. Між тим, керуючись

настановами М. Туган-Барановського про визначну роль психологічних чинників у господарському розвитку [1], варто визнати необхідність поглибленого вивчення причин зниження рівня соціального оптимізму та довіри у суспільстві, його зв'язку зі станом якості життя населення, дієвістю соціальної політики держави.

Виконаний нами аналіз світового досвіду (і українського зокрема) засвідчив, що нестача належної уваги держави до розв'язання проблем якості життя, як правило, загрожує розбалансуванням довіри до інститутів влади, громадянськими конфліктами, уповільненням економічного розвитку. І навпаки, там, де присутня висока соціальна відповідальність держави і соціальних партнерів за вирішення питань підвищення якості життя, там забезпечуються економічні та соціальні зрушення у житті суспільства, накопичується довіра, формується соціальний капітал, який стає важливим інструментом досягнення економічного процвітання країни.

За даними Центру гуманітарних технологій, дослідження якості життя у 2014 р. показали, що найблагополучнішою країною є Ірландія (індекс якості життя – 8,333), самою неблагополучною – Зімбабве (індекс якості життя – 3,892). За цим рейтингом Україна займає 98 місце (індекс якості життя – 5,032), Молдова – 99, Білорусь – 100, Росія – 105 місце [2].

Визначено, що в Україні на погіршення добробуту населення України передусім впливають неефективність структурних реформ в економіці, слабкість соціальної політики, інфляція, тенденції зменшення ВВП у розрахунку на одну особу та реального наявного доходу населення (рис. 1).

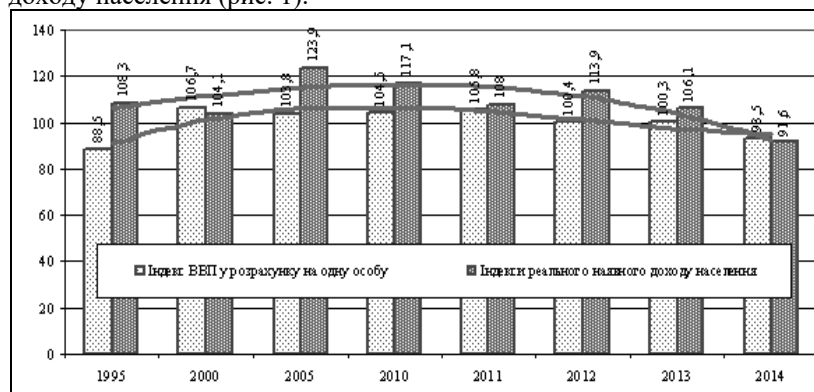


Рис. 1. Динаміка рівня життя в Україні на основі індексів ВВП у розрахунку на одну особу та реального наявного доходу населення (за [3, с. 28])

Соціально-економічну ситуацію в Україні погіршує складний і суперечливий період соціально-політичного та економічного розвитку, збройний конфлікт на Сході. Все це вкрай загострює системну кризу в країні, поглиблює бідність, збільшує невдоволеність рівнем життя. Питання якості життя населення в цих умовах стають барометром настроїв, їх гострота і проблемність межують з небезпекою втрати соціального оптимізму нації і руйнації головної цінності суспільства – довірчих відносин, соціального капіталу загалом. Ще у 2012–2013 рр. близько 50% українців вважали, що їх життя стане краще. На сьогодні, за даними соціопитування R&B Group, лише 15% жителів країни чекають, що через рік житимуть краще, тоді як 42% опитаних чекають погіршення свого життя, а кожен четвертий українець вважає, що житиме так само, як і зараз. При цьому понад 1/2 українців вважають, що в найближчі півроку ситуація в країні в цілому погіршуватиметься, і тільки 15% жителів України сподіваються на краще [4, с. 14]. Зазначене ілюструє кризу соціального оптимізму. На тлі очевидних процесів зниження добробуту населення і загалом параметрів якості життя в Україні одночасно розгортається криза довіри.

Здійснені нами розрахунки та побудова моделей залежності рейтингу країн світу за індексом процвітання від багатьох відомих складових якості життя, взаємозв'язку соціального капіталу з розвитком національної економіки [5], засвідчили, що накопичення довіри і злам кризи соціального оптимізму можна очікувати за умов розширення можливостей і свобод українців, створення умов, які б сприяли реалізації цілей якісного людського розвитку, дозволили людям прожити довге, здорове і продуктивне життя.

1. Туган-Барановский М.И. Психологические факторы общественного развития / М.И. Туган-Барановский // Мир божий. – 1904. – Август. – С. 9.
2. Дослідження якості життя // Центр гуманитарних технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gtmarket.ru/ratings/quality-of-life-index/info>.
3. Статистичний щорічник України за 2014 рік. – К. : Держ. служба статист. Укр., 2015. – 586 с.
4. Українська правда. Життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://life.pravda.com.ua/society/2016/01/15/206550/>.
5. Семикіна М.В. Оцінка взаємозв'язку соціального капіталу з розвитком національної економіки / М.В. Семикіна, Г.К. Волчкова // Інноваційна економіка. – 2015. – № 4. – С. 5–12.
